

JUSTIS- OG
BEREDSKAPSDEPARTEMENTET

Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Tolletatens høringsinnspill til ny forskrift om behandling av taushetsbelagte personopplysninger i Nasjonalt tverretatlig analyse- og etterretningssenter (NTAES)

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets høring av forslag til ny forskrift om behandling av taushetsbelagte personopplysninger i Nasjonalt tverrfaglig analyse- og etterretningssenter (NTAES) med frist 15. september 2025.

Departementet foreslår å fjerne den absolutte sperreplikten i politiregisterforskriften § 59-11 første ledd, som sier at alle opplysninger i NTAES-registeret skal sperres. Dette vil som utgangspunkt innebære at politiregisterlovens utleveringsregler i kapittel 5 og 6 kommer til anvendelse også for NTAES, jf. den foreslåtte endringen i forskriften § 59-7. Videre foreslås det å endre § 59-6 for å sikre at også andre i politiet enn personer som gjør tjeneste ved NTAES kan få tilgang til opplysningene etter politiregisterloven § 21 dersom det foreligger tjenestemessig behov (deling av opplysninger innad i politiet regnes ikke som utlevering).

De foreslåtte endringene vil medføre at opplysninger i NATES-registeret vil kunne utleveres til andre offentlige instanser og til private aktører (som banker), i tillegg til at de vil kunne benyttes av politiet for øvrig, og for flere formål enn NTAES' oppgaveløsning. Som det påpekes i høringens punkt 5.4, vil en følge av dette være at politiet og etatene som bidrar inn i NTAES i noen grad kan få tilgang til opplysninger de ellers ikke ville fått utlevert direkte fra hverandre. I høringen virker departementet å ta til orde for at dette avhjelpes av at mottakerne av opplysninger i så fall som klar hovedregel vil ha taushetsplikt.

En følge av at den absolutte sperreplikten fjernes, kan dermed være at Tolletaten får tilgang til nyttige opplysninger fra andre statlige organer som vi ellers ikke ville hatt tilgang til.

Fjerningen vil imidlertid også reise noen problemstillinger når det gjelder Tolletatens utlevering av opplysninger til NTAES etter vareførselsforskriften (vff.) § 7-11-1. Vff- § 7-11-1 andre ledd bokstav j heter det at opplysninger uansett kan utleveres til offentlig myndighet til bruk for medarbeidere som deltar i tverretatlig samarbeid ved Nasjonalt tverretatlig analyse- og etterretningssenter for å forebygge, avdekke, forhindre eller sanksjonere arbeidslivskriminalitet. De foreslåtte endringene vil kunne medføre et behov for å endre denne vide adgangen til utlevering av opplysninger til NTAES, da det er snevrere anledning til å dele opplysninger med andre offentlige aktører, for eksempel andre deler av politiet, jf. vff. § 7-11-1 andre ledd bokstav f:

"Opplysninger kan uansett utleveres til politi, påtalemyndighet eller skattemyndighet i forbindelse med samarbeid med sikte på å bekjempe, hindre og undersøke overtredelser av lovgivningen om inn- og utførsel av varer og tollavgift. Utenfor tollmyndighetenes forvaltningsområde kan opplysninger gis dersom det er grunn til å undersøke om noen forbereder, begår eller har begått en handling som kan medføre høyere straff enn fengsel i seks måneder. På samme vilkår som i annet punktum kan opplysninger også gis til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap."

Dersom den absolutte sperreplikten i § 59-11 første ledd (og påfølgende endring av § 59-6) fjernes, vil det åpne for at opplysninger Tolletaten ikke har hjemmel til å dele med politiet, likevel vil tilfalle dem via NATES dersom det foreligger tjenestemessig behov, jf. politiregisterloven § 21 første ledd.

Tolletaten mener det er nærliggende å anta at lovgiver tok høyde for dagens sperreplikt da den vide adgangen til å dele opplysninger fra Tolletaten til NTAES ble inntatt i vareførselsforskriften. I forbindelse med innføringen av denne særskilte adgangen til å utlevere opplysninger til NTAES, skrev departementet i Prop 1 LS (2018-2019) at de også har *"lagt vekt på at opplysningene vil bli gitt til en begrenset krets av personer og at det er mulig å legge begrensninger på den videre bruken av opplysningene som utleveres"*, slik det altså er gjort ved at den absolutte sperreplikten i § 59-11 ble tilføyd politiregisterforskriften 22. juni 2018.

Forslaget om å fjerne sperreplikten vil derfor kunne endre en forutsetning for dagens delingsadgang med NTAES og nødvendiggjøre en fornyet vurdering av denne hjemmelen og den adgangen til deling som den gir. Dersom fjerningen ikke skulle gjøre det nødvendig med endringer i vareførselsforskriften, vil den foreslåtte endringen uansett kreve at Tolletaten hensyntar muligheten for at opplysningene som utleveres til NTAES videregives med andre aktører, i Tolletatens vurderinger av om informasjon kan utleveres etter vff. § 7-11-1, jf. vareførselsloven (vfl.) § 7-11.

Når det gjelder departementets argumentasjon knyttet til at de som mottar opplysningene som klar hovedregel vil være underlagt taushetsplikt, vil denne oftere være mer lempelig enn den særlige taushetsplikten som gjelder for Tolletatens ansatte etter vfl. kapittel 7. Det følger av vareførselsloven § 7-13 at den særlige taushetsplikten for Tolletatens ansatte ikke overføres til mottaker ved utlevering av opplysninger til andre som selv har taushetsplikt etter annen lov. Mottakers taushetsplikt vil derfor ikke fullt ut kunne bøte på den risiko som oppstår for at Tolletatens opplysninger skal bli delt med uvedkommende dersom man fjerner sperrebestemmelsen.

Videre er det slik at politiregisterforskriften § 9-7, jf. politiregisterloven § 31 ikke legger noen absolutt begrensning på hvilke private mottakere det kan utleveres opplysninger til. Politiregisterforskriften § 9-7 fjerde ledd definere "private" som "alle som ikke faller innunder begrepet «offentlige organer», herunder personer, private organisasjoner og private selskaper". Der man kan anta at offentlige organer som mottar opplysninger mottaker har en variant av taushetsplikt, kan man ikke legge dette til grunn for alt av potensielle private mottakere. Likevel er det i politiregisterloven § 31 andre ledd, jf. § 27 tredje ledd, bestemt at det må foretas en forholdsmessighetsvurdering ved utlevering og at det særlig skal vektlegges om mottaker er underlagt taushetsplikt. Tolletaten antar derfor at det i praksis vil være lite sannsynlig at opplysninger utleveres til private mottakere som ikke er underlagt taushetsplikt.

Tolletaten registrerer at utleveringsadgangen som foreslås inntatt i politiregisterforskriften § 59-7 ikke knyttes opp mot formålet til NTAES sin behandling av opplysninger i § 59-1, som er å

utarbeide nasjonale trussel- og risikovurderinger og etterretningsprodukter for å forebygge, bekjempe, avdekke og forhindre økonomisk kriminalitet og arbeidslivskriminalitet.

Vår vurdering er at dersom man skal gjøre endringer i politiregisterforskriften kapittel 59 for å tilrettelegge for at NTAES kan dele opplysninger med politiet og andre aktuelle aktører for å forebygge og bekjempe økonomisk kriminalitet, vil det kunne gjøre det mindre betenkelig for Tolletaten og andre å utlevere data til NTAES om denne bestemmelsen utformes etter modell av første ledd i politiregisterforskriften §§ 59-4 og 59-5 om behandling av personopplysninger, økonomiske forhold og virksomhetsopplysninger, for eksempel slik:

"Når det er nødvendig for å oppnå formål som nevnt i § 59-1, kan opplysninger fra registeret utleveres etter politiregisterloven kapittel 5 og 6 og forskriften del 3."

I høringen presiseres det at endringen av § 59-11 ikke kan gis tilbakevirkende kraft, slik at opplysninger som allerede er sperret heller ikke vil kunne utleveres dersom forslagene i høringsnotatet vedtas og trer i kraft. Tolletaten legger derfor til grunn at allerede utlevert informasjon behandles i tråd med sperrebestemmelsen i § 59-11.

Med hilsen

Marius Mølmen Moen

Avdelingsdirektør

Elisabeth Torkildsen

Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Mottaker(e):
JUSTIS- OG
BEREDSKAPSDEPARTEMENTET

Kopimottaker(e):
FINANSDEPARTEMENTET